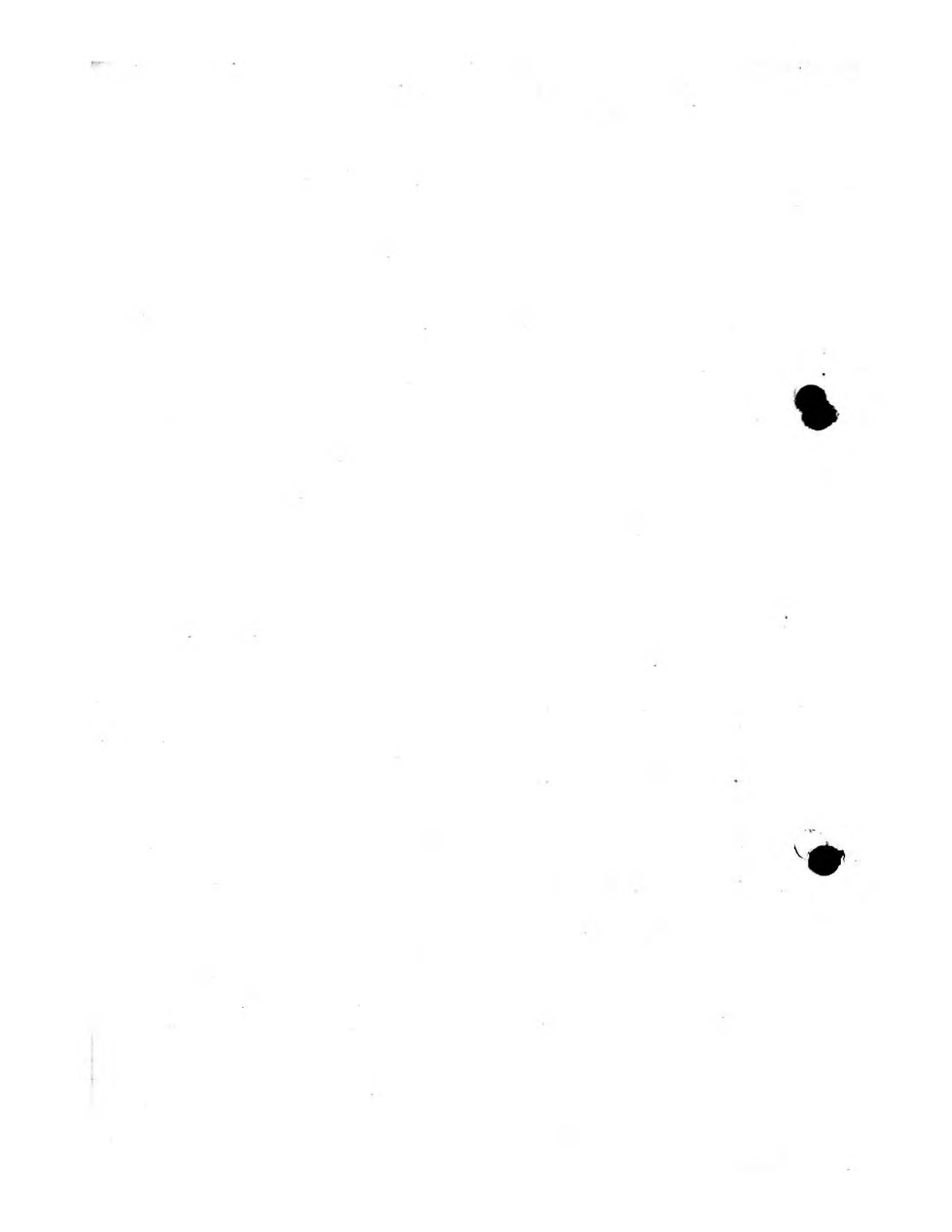

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

1976. június hó

A füzet tartalmazza:

a Magyar Karszt- és Barlang-
kutató Társulat,

XXI. Országos Vándorgyűlése
programját.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
XXI. Országos Vándorgyűlése,

Pécs-Abaliget
1976. VI. 17-20.

Június 17. csütörtök

16.00 óra A "Barlangok világa" c. fotókiállítás ünnepé-
lyes megnyitása

A kiállítás helye:

Pécs, III., Hajnóczy J. u. 41.,
a Mecseki Ércbányászati Vállalat Ságvári
Endre Művelődési Háza kiállítóterme.

(Bejárat az Olimpia étterem mögött.)

17.00 óra Barlangos filmest

Helye: A Művelődési Ház I. emelet 4. sz. helyiségében

1) A Mecseki Karsztkutató Csoport hír - adója (10 perc)

Készítette: REBRÓ KATALIN

2) A Meteor-barlang és Almási-zsomboly (25 perc)

Készítette: TIHANYI PÉTER

3) Ismerd meg barlangodat - Vass Imre-barlang (10 perc)

Készítette: SÁRVÁRY ISTVÁN -
BOGNÁR GYULA

4) A Musztáng-barlang

(25 perc)

Készítette: GAZDAG LÁSZLÓ

5) Kővévált cseppek birodalma

(25 perc)

Készítette: KISS JÓZSEF

Junius 18. péntek

Előadóülés a MHT Pécsi Területi Szervezetével közös rendezésben.

Az előadások helye:

Technika Háza, Pécs, Janus Pannonius u. 11.

15.00 óra Elnöki megnyitó

DR. LÁNG SÁNDOR egyetemi tanár,
az MKBT elnöke

HERNÁDY ALAJOS - DVI igazgató,
az MHT Pécsi Csoportjának elnöke

Előadások

A 15-20 perc időtartamu előadások után
hozzászólás-vita

15. 30 óra DR. MAJOR PÁL

A pécsi pincerendszerek hidrogeológiai vizsgálata (VITUKI, Budapest)

A pécsi pincék elöntésével kapcsolatban a VITUKI még 1966-ban végzett először vizsgálatokat. A vizsgálatok lényegében csak egy szűkebb belvárosi területre terjedtek ki, és az akkor rendelkezésre álló adatok alapján elsősorban geológiai adottságok alapján magyaráztuk a pinceelöntések okát, amelynek következtében ezek az elöntések általában egy jól körülhatárolható területen jelentkeznek.

A rendelkezésünkre álló észlelési adatok birtokában megállapítható, hogy a vizsgált terület alatt egységes talajvíz alakult ki, amelynek áramlási irányai kijelölhetők. A városi körülmények között nehezen végezhető vízháztartási vizsgálatokra a kutcsoportos módszer alapján dolgozható ki eljárás, amelynek segítségével közelítően meghatározható a város beépített területén a beszivárgás, az esetleges talajvízből történő párolgás és az oldalirányú elfolyás.

Az áramló talajvizek származásának meghatározására a kémiai elemzéseken túlmenően a természetes izotópok adta lehetőséget is segítségül hívtuk, a vizsgálatok során első lépésként a felszínalatti vizek trícium tartalmát vizsgáltuk.

ELŐD SZANISZLÓ

A Nyugati-Mecsek tektonikai viszonyai és a barlangfeltárás lehetőségei (MÉV, Pécs)

Rónaki László és más szerzők kimutatták, hogy a Mecsek-hegységben is szoros az összefüggés a tektonikai viszonyok és a karsztosodás között.

A Mecsek-hegység szerkezeti viszonyait lényegileg már korábban tisztázták: Vadász E., Nagy E., Wein Gy., Balla Z. és mások. Az elmúlt két évtizedben a Mecseki Ércbányászati Vállalat külszini kutatása és bányászati feltárásai nagyban elősegítették a tektonikai vonalak helyeinek rögzítését, tulajdonságainak megismerését, tehát a korábbi ismereteket pontosították és gyarapították.

E tapasztalatokat igyekszünk hasznosítani a nyugat-mecseki barlangkutatásban.

VASS BÉLA

A mecseki barlangkutatás és karsztviz kitermelés

(Baranya Megyei Tanács ÉKV Osztály, Pécs)

A kutatás lehetőségeinek rövid ismertetése, mely szerint mai ismereteink alapján Vizfő, Orfű kőbánya, Abaligeti nagybarlang, Abaligeti kisbarlang, Kőlyuk, Mélyvölgy, Melegmány, Tettye karsztforrásokhoz tartozó barlangrendszerek üreghálózatait tartjuk olyan méretűnek, hogy kutatásra alkalmasak.

A rendszerek közelében felmerülő vizigények kielégítésénél a magas-karszt vizeivel már a múltban is számoltak (Tettye, Kőlyuk), a vízművesítés jelenlegi felfutó korszakában is számolnak és igénybeveszik (Abaligeti kisbarlang, Orfű kőbánya, Orfű Vizfő, Kőlyuk, Mélyvölgy, Melegmány), és a jövőben egyre intenzívebb vizgazdálkodást megvalósító terveink vannak.

A magas-karsztok leszálló karsztvize zónáiból táplálkozó, vagy részben táplálkozó mély-karsztok vizét is több helyen igyekszünk hasznosítani a Mecsekben (Sikonda, Orfűtoplica, stb.).

Befejezésként a jövőbeli hasznosítási elképzelések.

LORBERER ÁRPÁD

A Villányi-hegység és környezetének hidrogeológiai viszonyai
(VITUKI, Budapest)

Az előadás a Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Intézetben 1974-75 években végzett kutatások legfontosabb eredményeit ismerteti.

A területi harmadkor előtti alaphegységét vizzáró ópaleozoós metamorfitek, az ujpaleozóikum hasadékvizekkel jellemezhető homokkövei, és a mozozóikum karsztviktároló mészkő- és dolomitösszletei építik fel. A neogén medencekitöltésen belül mélyebben telepfolyadék-jellegű hévizet tartalmazó porózus lencsék és egy felszinközeli, összefüggő, édesviktároló durva-törmelékes összlet különböztethető meg.

Mind a karsztos alaphegységi tárolóban, mind pedig a pliopleisztocén üledék-összletben természetes háromdimenziós vízáramlás mutatható ki, amelyek egymással szoros kapcsolatban állnak, és a víz általános kőriolyamatában beilleszkedő felszinalatti lefolyásnak tekinthetők. A felszinalatti vizek áramlási viszonyait döntően meghatározzák a szerkezeti adottságok.

A porózus összletben észlelhető ugrásszerű nyomás-, hőmérséklet- és vízminőségi változások alapján közvetlenül is bizonyítható a medenceüledékek vízkészletének a harmadkor előtti alaphegységi tárolóval fennálló hidrodinamikai kapcsolata, amely a terület felszínalatti vízmérlege alapján számszerűen is jellemezhető. Meghatározható a villányi mezozoikum karsztvízáramlási rendszere és a terület hőmérlege.

A vizsgálatok szerint a fedetlen karsztterületek a hévforrások által szolgáltatott $192,153 \cdot 10^9$ kcal/év hőmennyiségnek csak mintegy 10,25 %-át biztosíthatják, a terület nagy részén a fedett karsztban is hőelvonás történik, és a víz lefelé mozog.

A felmelegedett karsztos hévizek Harkány környéki koncentrált feláramlása és hőleadása összhangban van a szerkezeti adottságokkal, és az u.n. "Villány-szalatnaki paleozóos mélytörés" alapvető hidrogeológiai szerepét bizonyítja.

Junius 19. szombat

Tanulmányut a MHT Pécsi Területi Szervezetével közös rendezvényként.

- 8.00 óra Indulás a MÉV Szállótól autóbusszal
(Hajnóczy J. u. 35.)
- 8.20 óra A Tettye-forrás bemutatása
Ismerteti: Solti Dezső igazgató,
Pécsi Vizmű
- 9.30 óra Kőlyuk-forrásbarlang vízmű létesítményeinek
megtekintése (Komló-Mánfa)
Ismertetést tart: Tompos János főmérnök,
Baranya megyei Vizmű Vállalat

A vízműnyelő megtekintése (gyalogtura).
Bemutatja: Berényi Ü. István geológus,
BARANYATERV

A Vízfő-forrásbarlang vízmű létesítményeinek bemutatása (Orfű)
Ismertetést tart: Vass Béla főmérnök,
Baranya Megyei Tanács ÉKVO

Az Achilles-viznyelő lejtaknájának bemutatása.

A műszaki kivitelezést ismerteti:
Szomolányi Gyula főosztályvezető, MÉV

Az Abaligeti-barlang és a Kisaplika-forrás ismertetése.

Ismerteti: Vass Béla főmérnök

13.00 óra Ebédszünet

(Abaligeten étkezési lehetőség étteremben)

14.00 óra Visszaindulás Pécsre

(vagy csatlakozni lehet a barlangos találkozó programjához)

Junius 19. szombat

A barlangos találkozó abaligeti programja

10.00-14.30

•Regisztrálás a barlangkutató camping-táborban az Információs sátorban
(Jelentkezés a barlangturákra)

10.00-14.30

Turák az Abaligeti-barlangban

15.00 óra

A találkozó megnyitása
DR. BÖCKER TIVADAR, az MKBT főtitkára
DR. FODOR ISTVÁN, az MKBT Déldunántuli
Területi Szervezet elnöke

15.15 órától

A barlangkutató csoportok beszámolója
(Az előzetes jelentkezések szerint)

18.00 óra

Barlangjáró ügyességi verseny
(3 fős csoportokkal)

20.30 óra

Tábortűz - eredményhirdetés - zárszó

23.00 óra

Külön autóbusz indul Pécsre

Megjegyzés: A 15 órakor kezdődő rendezvény a Szabadtéri szinpadon, vagy rossz idő esetén a Camping társalgójában. A beszámoló után külön barlangturák szervezése a Törökpince-barlang (közepes nehézségi fok) és az Abaligeti-barlang oldalágainak megtekintésére (nehéz, vi-zes).

A barlangkutató sátoztábor a Szabadtéri szinpad melletti parkosított területen. (A gépkocsi parkirozó helytől Ny-ra 200 m-re).

Junius 20. vasárnap

A vándorgyűlés turaprogramja

A) Turák külön autóbusz igénybevételével

8.00 óra Indulás a Ságvári Endre Művelődési Háztól Abaligetre.
Utközben a jellegzetes karsztformák megtekintése.
Bemutatja: Berényi Ü. István és Rónaki László, az MKBT Déldunántuli Területi Szervezetének titkárai.

9.00 óra Abaligetről a Keresztkunyhó erdészházhoz autóbusszal, onnan tovább gyalogtura Mélyvölgy, Melegmány utvonalon a Mélyvölgyi-barlang és az Anyák-kutja karsztforrás megtekintésére.
Utóbbinál pihenő szalonnasüttéssel.

Turavezető: Rónaki László

13.00 A Keresztkunyhó erdészháztól visszaindulás Pécsre.
(Az Abaligetre tartó menetrend szerinti autóbusszra átszállási lehetőség Remeteréten)

Megjegyzés: A gyalogtura helyett elegendő jelentkező számára lehetőség van 10-13 óra között a Misinatetőre autóbusszal külön turára.

B) Közlekedési eszköz biztosítása nélkül barlangbejáró turák

az előző napon bejelentett és bonyolított szervezéssel az abaligeti és az orfői karszterületre.

Lehetőség: zsombolyok bejárása saját felszereléssel (maximum 50 m-es kötéligény-nyel).

A tanulmányut ismertetése

A Tettye-forrás a Mecsek második legnagyobb karsztforrása, mely 1892. óta Pécs város vezetékes vizellátó rendszeréhez kapcsolva évente 1 millió m³ ivóvíz felhasználásra adott lehetőséget.

A felhasználható ivóvíz mennyiségének fokozására készült tervek kivitelezését megkezdték.

Kőlyuk-barlang forrásának vizét 1969. óta duzzasztásos vízkivétellel Komló város vizellátásánál hasznosítják. Így mintegy 1/4 millió m³/évi ivóvízmennyiséget tudtak kivenni. Ennek fokozását egyedülálló megoldással tették lehetővé.

A Vizmű nyelő a Kőlyuk-barlang vízgyűjtő területén inaktív, ill. időszakos nyelőként számon tartott karsztforma volt mindaddig, míg a vízmű céljaira ki nem építették.

E nyelőig vezetéken emelik a Vízfő-forrásból kitermelt vizet, majd innen föld alatt - a barlangot vezetékeknek használva - jut el Kőlyukhoz az ivóvíz.

Vizfő forrás-barlang a Mecsek-hegység legnagyobb karsztforrása. A barlang forrás felőli részét csak mintegy 150 m hosszban sikerült feltárni. E barlangszakaszban létesítették azt a vízkivételi művet, mely a tavak (Orfői-tó, Pécsi-tó, Herman Ottó-tó, Kovácsszénájai-tó) vizigényén felüli vízmennyiség kitermelését Komló számára ivóvízként biztosítja.

Az Achilles víznyelő-barlang a legnagyobb mecseki barlangrendszer régóta inaktívra vált, eltömődött tartozéka. Ezen keresztül remélik feltárni a barlangkutatók a járható barlang idegenforgalmi hasznosításra szánt folyosót. E feltáró munka lehetővé tételét szolgálja a legújabbon kivitelezett lejtakna.

A víznyelő a Szuadó völgy alsó szakaszán, a Remeterét felől kialakult aszóvölgy találkozásánál (az Orfői-völgy kapturája) fejlődött ki.

Az Abaligeti barlang 1768. óta ismert fő folyosóját 1957-ben idegenforgalmi célra kiépítették. A barlangból kifolyó víz az üdülőterület két csónakázó-tavát táplálja. A barlangban orvosi felügyelettel asztmás betegek kezelését végzik.

A barlang Ny-i oldalágainak felfedezésével és felmérésével az ismert hosszúság meghaladja az 1 km-t. Mindkét oldalág a szűk vizes szakaszok miatt csak barlangkutatók számára járható.

A Kisaplika-forrás. Az Abaligeti-barlang (Paplika) közelében található forrást a község vízellátásához foglalták (törpe vizmű).

Törökpince-barlang. Az Abaligeti-barlang 2. Ny-i oldalágához vezető víznyelő barlang érdekessége, hogy a dolina fenekén abráziós konglomerátumban fejlődött ki a barlang első szakasza.

Eddig feltárt bemért hossza 100 m

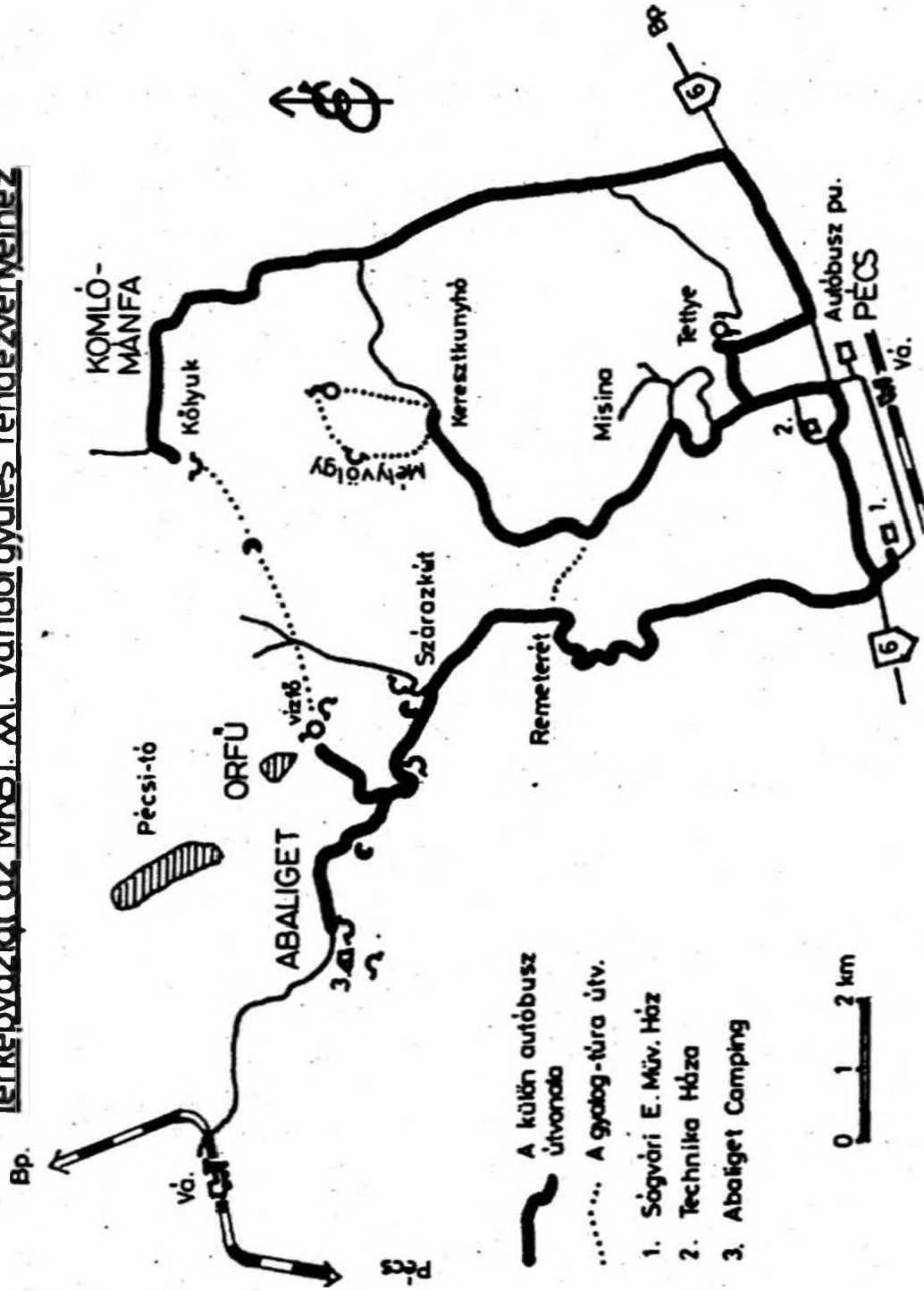
Szárazkut környéke a Vizfő-forrás vízgyűjtő területén a jellegzetes karsztformák igen nagy előfordulási sűrűséggel. A felső triász homokkő pikkelyt határoló szerkezeti mozgások zuzott övei, valamint az eróziót segítő kőzetanyag kézenfekvő magyarázatul szolgálnak a fokozott karsztosodásra.

Remeterét, a Vizfő és Tetye-források vízgyűjtő területeinek határa közelében a topográfiai vizválasztó. Itt a karsztos terület határán tanulmányozható a fekvő alkotó alsó triász lemezes mészkő, mely a karszttól víz-földtanilag elkülönül.

Mélyvölgy az ősember által lakott kőfülkéjéről közismert.

Melegmányi-völgy az Anyák-kutja karsztforrás vizéből lerakódott tufa teraszaival nyújt rendkívüli látványosságot.

Térképvázlat az MKBT. XXI. Vándorgyűlés rendezvényeihez

Tájékoztató

1) Részvétel

A részvételi díj (50, - Ft) befizetésével a részvételi jegy alapján vehető igénybe a szolgáltatások (külön autóbusz, barlangi belépő, emléklakett, stb.). Befizetés csekkapon (a részvételi jegy postán ki - küldve), vagy helyszínen:

Pécs, Technika Háza,	VI. hó 18-án
	14.00 - 15.00 óráig
Abaliget-Camping	VI. hó 19-én
	10.00 - 14.30 óráig

2) Szállás

Szállás biztosítás a határidőre beérkezett jelentkezések szerint Pécssett, a Mecseki Ércbányászati Vállalat szállójában (Hajnóczy u. 35.sz.), megközelíthető a vasutállomástól a 40-es autóbusszon (Ujmecsek-alja végállomás)

Campingezési lehetőség

(hozott sátorral) Abaligeten, a szabadtéri színpad mellett. Megközelítés az abaligeti vasutállomásról - személyvonatoktól autóbusszal ; gyorsvonatoktól a pécsi vasutállomásról 40-es autóbusszal a piactérig. A távolsági autóbusz pályaudvarról (piac-tér) Abaliget felé menetrend szerinti járatokon.

3) Étkezés

Szolgáltatásként csak a szalonnasütéshez biztosított nyersanyagot (VI. 19-20.).

Étkezési lehetőség étteremben, Abaligeten a Campingnél.

4) Utazás

A szálláshelyek megközelítését lásd a 2) pontban. A külön autóbusz indulási helye, ideje és utvonala a programban.

5) Gyalogtura

Az utvonal megfelelő lábbelit igényel (turista ut és meredek erdei terep).

